

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет педагогіки і психології
Кафедра практичної психології**

**ПРОГРАМА
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 Психологія (Експериментальна практична
психологія)
за освітньо-науковою програмою
Форма навчання: денна

Київ, 2021

Програма підсумкової атестації здобувачів другого рівня вищої освіти «Магістр»/
Укладачі:

кандидат педагогічних наук, доцент Акініна Н.Л.;
кандидат психологічних наук, доцент Боброва Л.Г.;
кандидат педагогічних наук, доцент Зінько О.М.;
кандидат психологічних наук, доцент Лапченко І.О.;
кандидат психологічних наук, доцент Петрова А.С.;
кандидат психологічних наук, доцент Рашковська І.В.;
кандидат психологічних наук, доцент Святенко Ю.О.;
кандидат психологічних наук, доцент Середюк Т.В.

За загальною редакцією:

- декана Факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, кандидата педагогічних наук, професора **Олефіренка Т.О.**;
- завідувача кафедрою практичної психології, доктора педагогічних наук, професора **Митника О.Я.**

Рецензенти:

Панок В. Г., член-кор. НАПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України.

Сафін О. Д., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
РОЗДІЛ 1. Зміст підсумкової атестації здобувачів другого рівня вищої освіти «Магістр» спеціальності 053 Психологія (Практична психологія)	
Методика викладання психології у ЗВО	5
Теоретична і прикладна персонологія	7
Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії	10
Педагогіка і психологія вищої школи	11
РОЗДІЛ 2. Зміст підсумкової атестації здобувачів другого рівня вищої освіти «Магістр» спеціальності 053 Психологія (Практична психологія) за вибірковими блоками	
Дитяча психологія	16
Організаційна психологія	20
РОЗДІЛ 3. Критерії оцінювання	
Комплексний кваліфікаційний екзамен	23
Захист магістерської роботи	23

Пояснювальна записка

Програма підсумкової атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 053 «Психологія» («Експериментальна практична психологія») за освітньо-науковою програмою розроблена відповідно до вимог підготовки фахівців, викладених у Стандарті вищої освіти України. Основна мета підсумкової атестації полягає у визначенні відповідності професійної підготовки випускників спеціальності 053 «Психологія» («Експериментальна практична психологія») вимогам освітньо-наукової програми, рівня їх готовності до самостійної професійної діяльності та якості засвоєння програм фахових дисциплін.

Підсумкова атестація відбуватиметься у двох формах: у формі комплексного кваліфікаційного екзамену з теоретичної та практичної психології у вигляді тестів і практичного завдання комбінованого характеру; у формі захисту магістерського дослідження.

Комплексний кваліфікаційний екзамен проходитиме у дистанційній формі, середовищі системи дистанційного навчання Moodle. Частина екзамену – у формі тестів. Пропонується 25 тестових завдань, максимальна оцінка за їх виконання 60 балів. Виконання тестових завдань передбачає перевірку знань студентів з дисциплін: «Методика викладання психології у ЗВО», «Теоретична і прикладна персонологія», «Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії», «Педагогіка і психологія вищої школи» та дисциплін вибіркового блоку: «Дитяча психологія» («Психологічна допомога особистості», «Сімейне консультування») або «Організаційна психологія» («Соціально-психологічна допомога клієнтам у різних професійних сферах діяльності», «Психологічні основи Паблік Рілейшнз»). Друга частина – одне завдання комбінованого характеру, для розв'язання якого необхідно використати знання курсів: «Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії», «Теоретична і прикладна персонологія». Максимальна оцінка за його виконання 40 балів.

Виконання завдання комбінованого характеру передбачає перевірку у студентів: здатності застосовувати знання у практичних професійних ситуаціях; професійних умінь щодо здійснення практичної діяльності: тренінгової, психотерапевтичної, консультаційної, психодіагностичної з використанням науково верифікованих методів та технік; здатності оцінювати межі власної фахової компетентності; знання та уміння щодо розробки та впровадження методів психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

На виконання комплексного кваліфікаційного екзамену передбачено 1 год 30 хв: 45 хв – на виконання тестових завдань; 45 хв – на виконання завдання комбінованого характеру.

Захист магістерського дослідження проходитиме у дистанційній формі на платформі Гугл Мит.

РОЗДІЛ 1.
ЗМІСТ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

спеціальності 053 Психологія (Практична психологія)

«Методика викладання психології у ЗВО»

Тема 1. Предмет, мета і завдання методики викладання психології

Методика викладання як галузь педагогічної науки. Предмет методики викладання психології. Мета і завдання методики. Значення дисципліни для підготовки магістра. Компетенції, що формуються в умовах засвоєння методики викладання.

Тема 2. Психологія як навчальна дисципліна, її завдання

Психологія як наука та її роль в житті сучасного суспільства. Процеси гуманізації і психологія. Завдання викладання психології як навчальної дисципліни. Особливості навчання психології студентів психологічних та непсихологічних спеціальностей. Значення психологічної культури фахівця, включеного в діяльність у системі "людина-людина". Особливості психологічного матеріалу як об'єкта засвоєння. Змістова специфіка психологічного знання як предмета вивчення (абстрактність, теоретична насиченість та ін.). Особливості буденних уявлень про психологічні факти. Негативний вплив буденного знання на сприймання наукової психологічної інформації. Типові деформації в засвоєнні наукових психологічних понять. Способи запобігання помилкам у процесі оволодіння психологічними знаннями.

Тема 3. Організація професійної діяльності викладача психології

Психолого-педагогічна структура діяльності викладача психології. Професійно-педагогічна готовність педагога. Навчальний план, навчальна програма (типова і робоча), графік навчального процесу.

Психологічні особливості навчання дорослих.

Тема 4. Методи навчання психології

Методи навчання. Пасивне, активне, інтерактивне, проблемне, програмоване навчання.

Методологічні принципи пояснення психологічного матеріалу. Принцип причинної зумовленості психічних явищ і його значення для розуміння природи психічного факту. Принцип розвитку психіки в діяльності та його значення для розуміння і пояснення механізмів якісних трансформацій психічних процесів і властивостей особистості. Принцип єдності діяльності та свідомості як відображення закономірного зв'язку між характером діяльності людини, її складністю, особистісною, суспільною значущістю і рівнем розвитку свідомості суб'єкта. Принцип дії зовнішнього через внутрішнє, об'єктивного через суб'єктивне як засадничий постулат формування адекватних уявлень про психічні акти як переломлені в індивідуальній свідомості суб'єкта впливи зовнішнього середовища.

Таксономія навчальних завдань (за Д. Толлінгеровою).

Тема 5. Форми навчальних занять і методика їх проведення

Лекція як основна форма навчальних занять у вузі. Роль лекції в системі навчальної діяльності студентів. Функції лекції. Методичні прийоми активізації мислення студентів на лекції: проблемність викладання навчальної інформації, риторичні питання.

Навчальна мета семінарських занять з психології. Визначення проблемної суті і програми підготовки студента: орієнтація на самостійність, творчий пошук істини, продуктивний характер діяльності. Готовність до обґрунтування власної точки зору і дискусії. Технологія керування пізнавальною діяльністю студентів на семінарських заняттях.

Оволодіння вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці як основна мета

практичних занять з психології. Різновиди практичних занять залежно від місця їх проведення. Особливості організації практичних занять з психології в аудиторії і в місцях проходження студентами практики. Структура практичних занять і їх методичне забезпечення. Характеристика змісту практикумів з психології.

Підготовка викладача до лекції з психології, етапи підготовки.

Тема 6. Прийоми активізації пізнавальної активності на заняттях з психології

Пізнавальна активність – необхідна передумова продуктивного засвоєння нових знань.

Психологічна сутність активізації розумової діяльності. Об'єктивні та суб'єктивні передумови активізації мислення. Прийоми активізації розумової діяльності у процесі засвоєння психологічного матеріалу: риторичні питання про зміст вивченого матеріалу, психологічні завдання, аналіз проблемних ситуацій, відповіді на програмовані й альтернативні тестові питання, що орієнтовані на розвиток творчих здібностей. Задачі по керованому аналізу проблемних ситуацій як метод формування методологічних основ професійного мислення.

Тема 7. Контроль знань з психології: вимоги до його організації і процедура проведення

Контроль як інструмент керування процесом засвоєння знань. Необхідність контролю: несформованість професійних мотивів вчення, недосконалість навичок самоконтролю: недостатній рівень підготовленості до оволодіння новим знанням; обмеження, пов'язані з можливостями до навчання (рівень здібностей).

Функції контролю: діагностична — виявлення й оцінка знань учнів; корекційна — усунення помилок і неточностей у знаннях; розвивальна одержувана учнями інформація про причини допущених помилок у процесі самопідготовки і шляхи їх усунення в подальшій роботі.

Інтегральні показники рівня оволодіння предметом є: володіння психологічною термінологією; знання суттєвих характеристик і ознак психологічних понять; диференційованість психологічних понять; структурність психологічного знання — здатність до співвіднесення і визначення місця часткового знання чи факту в загальній структурі навчального предмета.

Види контролю: індивідуальне та фронтальне опитування. Форми контролю: усне опитування, письмова форма перевірки знань. Різновиди письмового опитування: програмований контроль; альтернативно-тестовий контроль; письмові роботи. Особливості контролю знань з психології. Критерії оцінки психологічних знань. Оцінка знань, її дидактична функція і вимоги до мотивації.

Рекомендована література

1. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 304 с.
2. Балаев А.А. Активные методы обучения. – М.: Профиздат, 1986. – 95 с.
3. Вачков И.В. Методика преподавания психологии: Учебное пособие. – М.: «Ось-89», 2008. – 208с.
4. Герасимова В.С. Методика преподавания психологии: Курс лекций. – М.: «Ось-89», 2005. – 128 с.
5. Граф В. и др. Основы организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 80 с.
6. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2009. – 250 с.
7. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К.: Вища шк., 1990. – 248 с.
8. Крысько В.Г. Психология и педагогика в схемах и таблицах. – Минск: Харвест, 1999. – 384с.
9. Ляудис В. Я. Методика преподавания психологии. — М., 2000.
10. Методика викладання психології: Навчально-методичний комплекс для студентів із спеціальності «Психологія» / Укладач: Яворовська Л. М. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Карабіна, 2005.

11. Методика преподавания психологии: конспект лекцій / О. Ю. Татарская, В. И. Валовик, Е. В. Бушуева и др. – М.: Высшее образование, 2007. – 207 с.
12. Методика преподавания психологии. Учеб.-метод. пособие / Яворовская Л. Н. – Харьков, 2001. – 50 с.
13. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / Нагаєв В.М. – Київ, 2007. – 222 с.
14. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / Галузинський В. М., Євтух М.Б. – К: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.
15. Панибратцева З. М. Методика преподавания психологии. – М.: «Просвещение», 1971. – 152с.
16. Практикум по педагогике й психологии высшей школы / Под ред. А. К. Ерофеева — М.: Изд-во МГУ, 1991.
17. Семиченко В. А. Пути повышения зффективности изучения психологии. — К.: Магістр-с, 1997.
18. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
19. Смолкин А.М. Методы активного обучения. – М.: Высш. шк., 1991. – 176 с.
20. Степанова Е.И. Психология взрослых: экспериментальная акмеология. - СПб.:Алетейя, 2000.
21. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

«Теоретична і прикладна персонологія»

Тема 1. Сутність персонології як науки: актуальність, предмет і завдання. Зміст поняття «особистість» у психології.

Персонологія як галузь науки, що вивчає закономірності становлення і розвитку особистості як суб'єкта життєтворчості. Основні положення, спрямовані на висвітлення природи особистості і рушійних сил її розвитку: структура, мотивація, розвиток особистості тощо. Критерії оцінки теоретичних підходів до розуміння особистості: верифікованість, внутрішня узгодженість, евристична цінність, економічність, широта, функціональна значущість (Л. Х'елл, Д. Зіглер). Предмет і завдання персонології. Основні положення про природу людини. Психологічна макроструктура людини (Б. Ананьєв).

Тема 2. Основні теорії особистості у західній і східній соціокультурних традиціях

Загальна характеристика основних напрямів сучасної персонології: психоаналіз, біхевіоризм, когнітивна психологія, гуманістична психологія, гештальтпсихологія, трансперсональна психологія.

Йога і індійська соціокультурна традиція. Система Дзен-Буддизму. Суфізм і ісламська соціокультурна традиція (Газалі, Ібн аль-Арабі). Теософська соціокультурна традиція. (Рудольф Штайнер і Макс Гендель).

Тема 3. Теорії особистості у радянській та вітчизняній психології

Особистість у розумінні В. Бехтерева. Структура особистості за О. Лазурським. Динамічна функціональна структура особистості за К. Платоновим. Структура особистості за О. Леонтьєвим. Концепція персоналізації (А. Петровський). Становлення і розвиток особистості у працях Г. Костюка.

Тема 4. Поняття самосвідомості

Психологічна сутність самосвідомості. Взаємозв'язок свідомості і самосвідомості особистості. Генезис самосвідомості. Структура самосвідомості: когнітивний, емоційно-

оцінний і вольовий компоненти. Механізми самосвідомості. Ідентифікація, рефлексія, емпатія, децентрація.

Тема 5. Я-концепція особистості

Я-концепція особистості. Образ тіла як базисний компонент образу «Я» Види самооцінки і рівня домагань. Порівняння поглядів Дж. Келлі та К. Роджерса на Я-концепцію.

Тема 6. Індивідуальність у соціумі

Індивідуально-типологічні властивості особистості та їх роль у становленні індивідуальності людини Модерністське і постмодерністське розуміння індивідуальності. Проблема формування індивідуального стилю діяльності особистості Типи молодіжних субкультур, які характерні для сучасного вітчизняного соціуму.

Тема 7. Поняття «стать» і «гендер» у персонології

Гендер і біологічна стать. Джерела гендерних відмінностей. Етапи формування жіночого і чоловічого світів. Чоловіки і жінки очима суспільства.

Тема 8. Характер і особистість

Структура характеру. Умови формування характеру. Взаємовплив характеру і особистості Акцентуації характеру.

Тема 9. Здоров'я індивіда і особистості

Соціально–психологічні чинники здоров'я індивіда і особистості. Загальна характеристика невротичної особистості. Психологія стресу.

Тема 10. Потреби і мотиви як джерело активності особистості

Джерела активності особистості в різних психологічних теоріях. Інстинкти як рушійна сила поведінки (З. Фройд). Потреби як джерело активності людини: потреби в досягненні досконалості (А. Адлер), цілісності і єдності (К. Юнг), уникнення ізоляції від оточуючих, встановлення зв'язків (Е. Фромм), потреби в самоактуалізації (А. Маслоу) тощо. Мотив як определена потреба, як спонукання до активності. Мотив і мотивація.

Тема 11. Здібності, обдарованість, талант

Поняття про здібності. Задатки і здібності. Класифікація здібностей.. Здібності особистості та рівні їх розвитку. Обдарованість. Талант. Геніальність. Вплив соціального середовища на обдарованість.

Тема 12 Особистісна самоефективність

Базові здатності, які сприяють самоефективності за А. Бандурою. Селективна оптимізація та компенсація при досягненні високої самоефективності особистості (А. Фреунд, П. Балтіс)

Рекомендована література

1. Абрахам Маслоу. Новые рубежи человеческой природы. Под общей редакцией Г.А.Балла, А.В. Киричука, Д.А. Леонтьева /перевод с английского. – М.:Смисл, 1999. – 425с.
2. Асмолов А.Г. Психология личности. – М.: Изд-во Московского университета, 1990. – 367 с.
3. Ассаджоли Р. Психосинтез: теория и практика. – М.:REFL-book, 1994. – 314с.
4. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. – М.: Прогресс, 1988. – 422 с.
5. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб.: Изд-во «Питер», 2000. – 528 с.
6. Гроф С. Путешествие в поисках себя. Пер. с англ. – М.: Институт трансперсональной психологии, 2001. – 336 с.

7. Донченко Е.А. Социетальная психика. – К.: Наукова думка, 1994. – 300 с.
8. Елесеєв О.П. Практикум по психологии личности. – СПб-Москва-Харьков-Минск, 2000. – 560с.
9. Зимбардо Филипп, Ляйппе Майкл. Социальное влияние. – СПб.: Изд-во «Питер», 2000. – 448с.
10. Карпенко З.С. Аксіопсихологія особистості. – К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 2009. – 512с.
11. Ларцев В.С. Социальные и культурные детерминанты формирования личности. Монография. – К.: «Прент-Экспресс», 2002. – 430с.
12. Леонгард Карл. Акцентуированные личности. – К.: Магистр, 2001. – 427с.
13. Мадди Сальваторе. Теории личности. Сравнительный анализ / Пер. с англ. – СПб.: Изд-во «Речь», 2002. – 539с.
14. Менегетти А. Введение в онтопсихологию: Пер. с итал. – Пермь: Хортон Лимитед, 1993. – 64 с.
15. Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості. Тези доповідей та матеріали Міснародної науково-практичної конференції. 18 – 23 червня 1994р. / За ред. О.В. Киричука, О.П. Колісника, Чепи М.- Л.А. – Київ – Луцьк, 1994. – 760с.
16. Налимов В.В. Спонтанность сознания: вероятностная теория смыслов и смысловая архитектура личности. – М.: Изд-во «Прометей», МГПИ им. Ленина, 1989. – 287с.
17. Орлов А.Б. Психология личности и сущности человека: Парадигмы, проекции, практики: Учебное пособие для студентов психологических факультетов вузов. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 632с.
18. Основи психології: Підручник /за заг. Ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – вид. 5-те, стереотипне. – К.: Либідь, 2002. – 632с.
19. Психология человека от рождения до смерти /за ред. А.А. Реана. – СПб.: ЕВРОЗНАК, 2002. – 656с.
20. Первин Лоуренс, Джон Оливер. Психология личности. – М., 2000. – 607с. – С. 195 – 255.
21. Платонов К.К. Структура и Развитие личности. – М.: Наука, 1986. – 255с.
22. Психологія особистості: Словник-довідник /за ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001ю – 320с.
23. Роберт Фрейджер, Джеймс Фейдимен. Психология личности. Теории, упражнения, эксперименты. – СПб-Москва, 2002. – 864с.
24. Семиченко В.А. Психологія особистості. – К.: Видавець Ешке О.М., 2001. – 427с. рос. мовою.
25. Татенко В.О. Психология в субъектном измерении: монография. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 1996. – 404с.
26. Франселла Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности / Пер. с англ. – М.: «Прогресс», 1987. – 236с.
27. Фрейд А. Психология Я и защитные механизмы. – М.: Педагогика, 1993, - 144с.
28. Юнг К.Г. Психология бессознательного. – М.: Канон, 1994.
29. Ядов В.А. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности. – Л.: Наука, 1979. – 264с.

«Емпіричні підходи та технології сучасної психотерапії»

Тема 1. Сутність сучасного розуміння психотерапевтичного впливу та класифікація психотерапевтичних методів

Предмет та завдання індивідуальної та групової психотерапії. Класифікація методів психотерапії. Завдання психотерапевта. Основні вимоги до психотерапевта. Лікувальний безмедикаментозний вплив допомоги. Різномірність втручання. Активна участь клієнта у процесі само зцілення.

Тема 2. Акт психотерапевтичної взаємодії

Збір анамнезу. Засоби впливу терапевта. Мова тілесного симптому. Актуалізація ресурсів клієнта. Методи перевірки конструктивності терапевтичного процесу. Правильне завершення психотерапії. Уникнення залежності клієнта від психотерапії.

Тема 3. Особливості роботи психотерапевта з емоційними розладами

Емоційні розлади. Симптоми та причини депресивних станів. Класифікація тривоги та напруги. Психотерапевтична взаємодія з клієнтами в стані депресії. Когнітивна терапія Бека – терапія депресії: усвідомлення та вербалізація неадаптивних концепцій; зміна правил регуляції поведінки. Робота психотерапевта з суїцидентами. Наративна психотерапія в роботі з клієнтами, що мають суїцидальні наміри.

Тема 4. Сучасні методи психотерапії з дітьми та підлітками

Загальна характеристика емоційних розладів у дітей та підлітків. Особливості психотерапії дітей та підлітків: специфіка ігрової, казкотерапії, арт-терапії в роботі психотерапевта. Символдрама як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками.

Тема 5. Сучасні методи короткострокової психотерапії

Особливості короткострокової терапії різних видів порушень. Когнітивний, психодинамічний та екзистенціальний підхід та методи короткострокової психотерапії. Раціонально-емотивна терапія А.Елліса, методи соціального навчання тощо.

Рекомендована література

1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – М.: Независимая фирма «Класс», 2001. – 336 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии / Л.Ф. Бурлачук, Н.А. Грабская, А.С. Кочарян. – Киев: Ника-Центр; Москва: Алетея, 1999. – 320с.
3. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта. – М.: Издательство «Корвет», 2015. – 320с.
4. Игумнов С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2000. — 112 с.
5. Карвасарский Б. Д. Психотерапия: учеб. для вузов / Изд. 2-е, перераб. — СПб.: Питер, 2002. – 672 с.
6. Психотерапия детей и подростков [Текст] : пер. с нем. / ред. Х. Ремшмидт. - Москва : Мир, 2000. - 656 с.
7. Романин А.Н. Основы психотерапии: учебник / А.Н. Романин. – М.: КНОРУС, 2006. – 285 с.
8. Самыгин С.И. Психотерапия детей и подростков / С.И. Самыгин, Г.И. Колесникова. – Ростов н/Д: Феникс, 2012. – 284 с.
9. Тимошенко Г.В. Стратегии и тактики практической психотерапии / Г.В. Тимошенко, Е.А. Леоненко. – М.: Психотерапия, 2007. – 192 с.

«Педагогіка і психологія вищої школи»

Тема 1. Теоретичні положення педагогіки і психології вищої школи

Педагогіка і психологія вищої школи як наукові напрями. Предмет, мета, завдання інтегрованого навчального курсу «Педагогіка і психологія вищої школи». Ретроспективний аналіз, оцінка сучасного стану і визначення перспектив розвитку педагогіки і психології вищої

школи. Теорія і технологія наукових психолого-педагогічних досліджень. Науковий апарат, провідна наукова ідея, гіпотеза дослідження. Принципи організації педагогічних і психологічних досліджень. Етапи виконання, методи наукового дослідження. Емпірична частина дослідження.

Тема 2. Європейський вектор розвитку вищої освіти України (90-і рр. ХХ - початок ХХІ ст.)

Європейський вектор розвитку вищої освіти України (90-і рр. ХХ - початок ХХІ ст.). Система вищої освіти в Україні (90-і роки ХХ ст.). Національна стратегія розвитку освіти в Україні (2012 - 2021), Закон України "Про вищу освіту" (2014). Автономія вищого освітнього закладу. Система вищої освіти в Україні. Освітньо-наукові і наукові ступені (доктор філософії, доктор наук).

Тема 3. Мета, завдання і основні категорії дидактики вищої школи

Сутність дидактики вищої школи. Основні категорії дидактики вищої школи: „освіта”, „педагогічна праця”, „виховання”. „навчання”, „викладання”, „принципи навчання”, „процес навчання”, „зміст освіти”, „форми організації та методи навчання”, „професійна підготовка”. Завдання дидактики вищої школи. Основні дидактичні концепції становлення сучасної дидактичної системи. Проблеми дидактики вищої школи на сучасному етапі. Закономірності й принципи процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Тема 4. Форми, методи, засоби навчання у вищій школі

Форми організації навчання. Класифікація форм організації навчального процесу. Форми контролю, оцінювання та обліку знань, умінь і навичок студентів. Форми організації науково-дослідної роботи студентів.

Лекція як форма навчання і виховання студентів. Функції лекції. Види лекцій. Семінарське заняття, його види. Практичне заняття. Лабораторне заняття. Самостійна навчально-пізнавальна робота студентів. Методи та форми організації навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Напрями науково-дослідної діяльності студентів ЗВО. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Види практик. Навчальна і виробнича практика студентів.

Мета і завдання виховання у вищому навчальному закладі. Роль самовиховання у професійному зростанні студента. Форми і напрями виховної роботи у вищому навчальному закладі.

Навчальний план, навчальна програма і підручник у вищій школі.

Тема 5. Освітня інноватика. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі

Класифікація технологій навчання. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі. Нові інформаційні технології навчання – мета, завдання та особливості застосування у ЗВО. Дистанційне навчання у вищих закладах України. Сутність інтерактивного навчання у вищій школі, його цілі та завдання.

Поняття контролю знань, умінь, навичок і компетентностей студентів. Складові контролю. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи і форми контролю успішності студентів.

Функції контролю знань, умінь, навичок і компетентностей студентів. Основні принципи контролю та оцінки знань. Основні види контролю.

Тема 6. Психологічні основи професійного становлення студента під час навчання у ЗВО. Студент – суб'єкт саморозвитку

Психологічна характеристика особистості студента як суб'єкта освітнього процесу. Психологічний зміст періоду юності. Основні соціально-психологічні та вікові характеристики розвитку особистості в юнацькому віці. Когнітивна сфера та особливості її розвитку у юнацькому та дорослому періоді.

Психологічні проблеми адаптації студента до навчання у ВНЗ. Умови ефективної адаптації

студентів до навчання у вузі. Девіантна поведінка студентської молоді: чинники, профілактика та подолання в освітньому середовищі. Види девіантної поведінки. Шляхи запобігання та корекції девіантної поведінки в освітньому середовищі. Специфіка надання психологічної допомоги студентам у ВНЗ.

Психологічні особливості професійного становлення особистості студента як фахівця під час навчання у ВНЗ.

Тема 7. Психологія навчальної діяльності студента

Проблема мотивації навчання студента в освітньому процесі вузу. Формування професійних мотивів навчання. Мотиваційні тенденції прагнення до успіху та уникнення невдач і їх роль у навчальній діяльності. Самоставлення особистості та особистісно-сміслові характеристики в структурі мотивації учіння студентів.

Розвиток творчого мислення в студентів. Механізм творчості і його компоненти. Інтуїція та натхнення у творчому процесі. Психологічні засади наукової творчості. Критерії творчого мислення. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання. Шляхи розвитку творчих можливостей особистості у процесі навчання.

Тема 8. Психологія студентської групи

Студентська група як соціально-психологічний феномен. Психологічні особливості студентської групи та її структура. Етапи (фази) розвитку студентської академічної групи. Групові феномени в студентській групі. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Психологічні типи лідера. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність. Шляхи вирішення конфліктів та профілактика конфліктів в студентських групах. Адаптація, індивідуалізація, інтеграція як процес та етапи входження студента в студентський колектив. Ознаки студентського колективу.

Тема 9. Психологія особистості і професіогенез викладача ЗВО

Особистість викладача як складна динамічна, самоорганізуюча, відкрита психологічна система. Особливості професійної спрямованості та компетентності викладача ВНЗ як майбутнього фахівця області освіти. Психологічний аналіз професійної компетентності.

Світогляд викладача, моральні якості, імідж викладача, педагогічний артистизм. Авторитет та авторитаризм викладача.

Психологічні особливості професіогенезу, професійного становлення особистості викладача вищої школи: поняття, характеристика. Модуси життєдіяльності викладача та ефективність професійної діяльності. Динаміка особистісних характеристик в процесі професійного становлення викладача.

Тема 10. Психологічні основи діяльності викладача вищої школи

Психологічна характеристика діяльності викладача вищої школи. Професійна адаптація і професійна готовність до педагогічної діяльності. Підходи, труднощі, складові, шляхи оптимізації. Поняття «професіоналізм» діяльності викладача. Складові професіоналізму. Професіоналізм діяльності та ідентифікація у професії. Особливості взаємозв'язку професіоналізму діяльності викладача і відповіддю на запитання «Хто Я» і усвідомлення сенсу життя. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності та його види.

Психологічні особливості виховання студентської молоді. Викладач як носій моральних та духовних якостей та його вплив на формування та розвиток особистості студента. Вчинок як прояв духовного розвитку особистості.

Тема 11. Деструкції професійного становлення викладача

Поняття професійного стресу та професійно обумовлених деформаціях особистості. Втома і перевтома викладача. Поняття про професійні кризи. Зміст поняття «здоров'я», складові і формула здоров'я. Причини нездоров'я викладача. Основні захворювання викладачів. Поняття про професійне здоров'я і психологічне здоров'я викладача. Психотехнології збереження

здоров'я викладача.

Тема 12. Психологічні особливості взаємодії та комунікації в освітньому середовищі ЗВО

Поняття «спілкування» та «взаємодія». Параметри спілкування: перцептивний, інформативний, інтеракційний. Функції спілкування, рівні спілкування. Професійно-освітнє спілкування як один із основних видів спілкування викладача та студента у вищій школі. Багатоплановість процесу спілкування викладача та студента. Психологічна характеристика основних механізмів професійно-освітнього спілкування та взаємодії.

Психологія освітніх конфліктів та психологічно безпечного освітнього середовища ВНЗ. Класифікація стилів педагогічного спілкування. Зміст психологічної культури говоріння і слухання у педагогічному спілкуванні.

Рекомендована література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.
2. Андрущенко В.П. Освіта в пошуках нових стратегій мислення //Вища освіта. – 2003. - №2. – С. 5-6.
3. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту / В.П.Андрущенко. - К., 2005.
4. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття / В.П.Андрущенко. – К., 2011.
5. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи / Л.В.Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 271 с.
6. Бойко А.М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання: монографія / А.М.Бойко; Полт. нац. пед. ун-т імені В.Г.Короленка. – Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2011.
7. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посібник / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004.– 384 с.
8. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / С.С.Вітвицька. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 383 с.
9. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник замодульно-рейтинговою системою навчання для студентів-магістрантів / С.С.Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
10. Водопьянова Н.Е., Старченкова Е.С. Синдром вигорання: диагностика и профилактика. – СПб.: Питер, 2005.
11. Гузій Н.В. Основи педагогічного професіоналізму / Н.В. Гузій. – К., 2004.
12. Демида К. Є. Особливості соціально-психологічних чинників адаптації сільської та міської молоді до навчання у ВНЗ / К. Є. Демида // Практична психологія та соціальна робота : наук.-практ. освітньо-метод. журн. – 2012. – № 7. – С. 59–64.
13. Дьяченко М, Кандыбович Л. Психология высшей школы. – Минск, Тесей, 2003.
14. Жигайло Н. Психологічні проблеми адаптації студентів-першокурсників і шляхи їх вирішення //Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. - №4. – С. 107-112.
15. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: «Освіта України», 2006.
16. Закон України „Про вищу освіту” // офіційний сайт МОН України. <http://www.mon.gov.ua>
17. Закон України «Про вищу освіту». - К., 2014.

18. Засекіна Л.В. Психологічні засади розвитку вищої освіти України // Психологічні перспективи. Вип.. 16, 2010, с. 40–50.
19. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник /А.І.Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
20. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 267 с.
21. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навчальний посібник /За ред. академіка АПН України О.Г. Мороза. - К.: НІТУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – 337 с.
22. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період 2012 – 2021 рр. – К., 2012.
23. Освітні технології / За заг. ред. О.М.Пехоти. – К., 2001.
24. Освітні технології: навчально-методичний посібник/За ред.О.М.Пехоти - Київ: А.С.К., 2001. – 256с.
25. Паламарчук В.Ф. Інноваційні процеси в педагогіці: першооснови педагогічної інноватики / В.Ф.Паламарчук. – К.: Освіта України, 2005.
26. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Буланова-Топоркова М. В., Духавнева А. В., Столяренко Л. Д. и др. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – 544 с.
27. Педагогіка вищої школи / [В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук та ін.]; за ред. В.Г.Кременя, В.П.Андрущенко, В.І.Лугового. – К., 2009.
28. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, А.В.Семенова [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
29. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / І.О.Бартенєва, І.М.Михайлова, І.М. Бужина [та ін.] ; Південноукраїнський держ.пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса : ПДПУ ім. К.Д.Ушинського, 2002. – 344 с.
30. Педагогіка вищої школи: підручник / В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І. С.Волощук [та ін.]; за ред. В. Г. Кременя; АПН України, Інститут вищої освіти. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256с.
31. Пов'якель Н.І Психологія вирішення педагогічних конфліктів / Н.І Пов'якель. – Шкільний світ, 2008. – 128 с.
32. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологічна підготовка майбутнього викладача як передумова гуманізації і демократизації вищої освіти // Осіта і управління. – 2006, Т.9. - №3-4. – С. 99-107.
33. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
34. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття») : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11.2004 р.
35. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України № 347/2002 від 17.04.2002 р.
36. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології: Навч. посібник / І.Ф.Прокопенко, В.І.Євдокимов. – Харків: Колегіум, 2006.
37. Слостенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А.Слостенин, Л.С.Подымова. – М., 1997.
38. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. - К.: НПУ, 2000. - 210 ст.
39. Смирнов П. И. Психология высшего образования: От деятельности к личности. – М.: Академия, 2005. – 354 с.
40. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / М.Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с.

41. Фонарев А.Р. Психологические особенности личностного становления профессионала / А.Р. Фонарев – Воронеж, 2005.
42. Шивачева Веска. Среда в университете — фактор развития студентов как исследователей / В. Шивачева // Психология в вузе : научно-методический журнал. – 2012. – № 3 (Материалы конференции. Ч. 2). – С. 117–121.
43. Щербатых Ю. В. Психология стресса. – М.: ЭКСМО, 2005. – 424с.

РОЗДІЛ 2.

**ЗМІСТ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР» за вибірковими блоками
спеціальності 053 Психологія (Практична психологія)**

«Дитяча психологія»

«Психологічна допомога особистості»

Тема 1. Вступ. Зміст та специфіка психологічної допомоги

Сутність поняття психологічної допомоги особистості. Становлення та розвиток психологічної допомоги особистості як професії. Основні поняття курсу. Місце психологічної допомоги особистості у практичній діяльності психолога. Основні задачі курсу та форми роботи.

Тема 2. Основна проблематика та особливості розвитку психологічної допомоги у сучасному світі

Психологічна допомога сім'ї: проблеми шлюбу та сімейних стосунків; становленні особистості дитини, екзистенціальні та особистісні проблеми підлітка. Проблеми психічного та особистісного здоров'я особистості. Психологічна допомога хворим людям та їх родичам.

Проблеми літніх людей. Психологічна допомога в кризових ситуаціях. Професійне консультування. Психологічна допомога в адаптації переселенців та біженців. Психологічна допомога в організаціях.

Тема 3. Основні елементи процесу психологічної допомоги

Особистість клієнта та його переживання. Особистість психолога-консультанта. Взаємини між клієнтом та психологом. Типи спеціалістів з надання психологічної допомоги. Психолог. Консультант. Релігійний наставник. Кваліфікація психолога-практика. Функції психолога-практика. Етичні норми в роботі спеціаліста, психолога-практика. Зміст діяльності різних спеціалістів під час психологічної допомоги. Вимоги до спеціаліста з психологічної допомоги.

Тема 4. Структура процесу психологічної допомоги

Перша зустріч. Схема процесу консультування. Консультативна бесіда. Інформація про клієнта. Вимоги до проведення бесіди. Налагоджування контакту з клієнтом. Психодіагностичне обстеження. Вимоги до проведення першого психодіагностичного обстеження. Значення першої зустрічі для ефективного надання психологічної допомоги. Етапи процесу та прогноз перспектив.

Тема 5. Комунікативні техніки в консультативній бесіді.

Професійний етикет у рішенні особистісних особливостей клієнта

Техніка мовчання. Емпатійне слухання. Прояснення. Рефлексивна вербалізація. Інтерпритація. Саморозкриття. Конфронтація. Підведення підсумків.

Етикет психолога під час проведення психологічної допомоги: паління клієнт, запізнення, питання оплати, орієнтація клієнта у часі, одяг консультанта.

Тема 6. Психодинамічний напрямок психологічної допомоги

Класичний психоаналіз. Поняття захисних механізмів. Консультативний та психотерапевтичний процес. Аналітична психологія К. Юнга. Структура особистості. Консультативний процес. Індивідуальна психологія А. Адлера. Уява про особистість. Комплекс неповноцінності та компенсації. Консультативний та психотерапевтичний процес. Гуманістичний психоаналіз Е. Фрома, неофрейдизм (Г. Саліван, К. Хорні, Е. Берн). Потреби особистості. Теорія міжособистісних взаємин (Г. Саліван). Основні поняття концепції К. Хорні. Транзактний аналіз Е. Берна. Консультативний та психотерапевтичний процес.

Тема 7. Поведінковий напрям психологічної допомоги. Техніки психологічної допомоги. Біхевіоризм. Когнітивний напрямок психологічної допомоги.

Розвиток поведінкового напрямку. Опис процесу надання психологічної допомоги.

Гіпноз. Систематична десенсибілізація. Тренінг релаксації. Емоційний тренінг. Аверсивна терапія. Занурення. Символічна економія.

Тема 8. Когнітивна парадигма та її значення для психологічної допомоги.

Раціонально-емотивна терапія (РЕТ) А. Елліса. Консультативний та психотерапевтичний

процес. Когнітивна психотерапія А. Бека. Психологічна допомога при емоційних порушеннях. Реальносна терапія У. Глассера. Консультативний процес.

Тема 9. Гуманістична психотерапія, неklasичні напрями у практиці психологічної допомоги

Екзистенціальна психотерапія. Основні положення. Психологічна допомога. Теорія та практика психологічної допомоги за К. Роджерсом. Гештальт-терапія. Опис психологічної допомоги. Трансперсональна психотерапія. Концепція С. Грофа.

Тема 10. Джерела та розвиток психологічної допомоги на різних етапах становлення

Проблеми психологічної допомоги як напряму розвитку психології кінець XIX – початок XX століття. Основні поняття та ідеї російської психології першої треті XX століття. Природнонауковий напрям. Психологічний напрям російської філософії. Поняття та ідеї ранньої радянської психології.

Тема 11. Сучасні тенденції у практиці психологічної допомоги

Розвиток сучасного вітчизняного психологічного простору. Психологічна допомога особистості як один з основних напрямів роботи на сучасному етапі розвитку суспільства. Основні принципи роботи сучасного психолога-практика.

Рекомендована література

1. Абрамова Г.С. Психологічне консультування / Г.С. Абрамова. – М. : Владос, 2000. – 356 с.
2. Абрамова Г.С. Психологічне консультування. Теорія і досвід / Г.С. Абрамова. – М, 2000 – 240 с.
3. Алешина Ю.Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Ю.Е.Алешина. – М.,1993. – 172 с.
4. Бехтерев В.М. Объективная психология / В.М. Бехтерев. – М. :Наука, 1991. – 476 с.
5. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь:теория и практика / А.Ф.Бондаренко. – Изд.4-е, испр. Ии доп. – К. : Освіта України, 2007. – 332 с.
6. Бондаренко А.Ф. Социальная психотерапия личности (психосемантический подход) / А.Ф.Бондаренко. – К. : КПИИЯ, 1991. – 189 с.
7. Боуен М.В. Духовність і особистісно-центрований підхід / М.В.Боуен // Питання психології. – 1992. – № 3-4. – С. 43-52.
8. Василюк Ф.Е. Психология переживань/ Ф.Е.Василюк. – М. : Наука, 1984. – 427 с.
9. Вілюнас В.К. Психология емоційних явищ/ В.К.Вілюнас. – М. : Наука, 1976. – 254 с.
10. Групова психотерапія /За редакцією Б.Д. Карвасарського. – М. : Медицина, 1990. – 468 с.
11. Вачков И.В. Психология тренинговой работы : Содержательные, организационные и методические аспекты ведения тренинговой группы / И.В.Вачков. – М. : Эксмо, 2007. – 416 с.
12. Гроф С. Области человеческого бессознательного / С. Гроф. – М. : МТМ, 1994. – 240 с.
13. Гроф С.За пределами мозга/ С. Гроф. – М. : Соцветие, 1992. – 336 с.
14. Групповая психотерапия / Под.ред. Б.Д.Карварского, С.Ледера. – М. : Медицина, 1990. – 381 с.
15. Джефри Котллер, Роберт Браун Психологическое консультирование / Джефри Котллер, Роберт Браун . – СПб. : Питер, 2001. – 464с.
16. Карвасарский Б.Д. Психотерапия / Б.Д.Карвасарский. – М. : Медицина, 1985. – 303 с.
17. Копйов А.Ф. Психологічне консультування: досвід діалогічної інтерпретації / А.Ф.Копйов // Питання психології. – 1990. – № 3. – С.47-54.
18. Кочюнас Р.Психотерапевтические группы : Теория и практика / Р.Кочюнас. – М. : Академический проект, 2000. – 240 с.
19. Ормонт Р. Луи. Групповая психотерапия:от теории к практике : пер. с англ. / Р.Луи Ормонт – Ч.1. – СПб., 1998. – 134 с.

20. Памятка профконсультанту /Под ред. Р.В.Кавриной. – Л., 1986.
21. Петровська Л.А. Теоретичні та методичні проблеми соціально-психологічного тренінгу. - М.: Логос, 1982. - 245с. Практикум із загальної, експериментальної і прикладної психології : Навч. посібник / За редакцією А.А. Крилова, С.А. Манічева. – СПб. : Питер, 2001. – 557 с.
22. Психологическая помощь и консультирование в практической психологии / Под ред. М.К.Тутушкиной. – СПб. : Изд-во «Дидактика Плюс», 1999. – 348 с.
23. Самоукина Н.В. Игры в школе и дома. Психотехнические упражнения. Коррекционные программы / Н.В.Самоукина. – М.,1995.
24. Тарабрина Н.В. Практикум з психології посттравматичного стресу / Н.В.Тарабрина. – СПб. : Питер, 2001. – 211 с.
25. Фромм Э. Душа человека / Фромм Э. – М. : Республика, 1992. – 430 с.
26. Юнг К. Тэвистокские лекции. Аналитическая психология: ее теория и практика / К. Юнг. – К. : СИНТО,1995. – 228 с.
27. Ярошевский М.Г.История психологии / М.Г.Ярошевский. – М. : Мысль, 1885. – 756 с.

«Сімейне консультування»

Тема.1. Психологічні особливості сучасної сім'ї.

Співвідношення понять «шлюб» і «сім'я». Сім'я як мала соціальна група. Форми організації шлюбно-сімейних стосунків в історичному контексті. Соціально-психологічна модель подружньо-сімейних стосунків.

Тема 2. Основні види психологічної допомоги сім'ї.

Групова та індивідуальна форми роботи в сімейному психологічному консультуванні. Соціально-психологічний тренінг та його роль у процесі психологічного консультування родини. Структурна сімейна та стратегічна сімейна терапія як провідні напрями у роботі з сімєю.

Тема 3. Особливості сімейного консультування.

Специфіка консультування подружньої пари. Консультування одного з подружжя. Основні підходи до сімейного консультування. Стадії процесу консультування. Методи та прийоми, що використовуються в сімейному консультуванні. Основні вимоги до роботи з подружньою парою.

Тема 4. Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні. Основні стадії сімейного консультування.

Вимоги до особистості психолога, який працює з сімєю. Важливість володіння специфічними прийомами та техніками, власним життєвим досвідом. Стадії консультування сім'ї.

Тема 5. Сучасні підходи до психологічного консультування родини. Теоретичні моделі сімейного консультування.

Теорія сімейних систем М.Боуена, біхевіористичний підхід, теорія соціального навчання, структурний підхід, транзактна модель, нарративний підхід.

Тема 6. Специфіка консультування подружжя.

Консультування подружжя в періоди формування подружньої пари, кризові періоди. Питання сумісності партнерів. Вирішення подружніх конфліктів.

Тема 7. Діагностика в сімейному консультуванні

Психодіагностична робота з клієнтом; типові помилки консультанта під час психодіагностики; психодіагностичні методи і методики, які можна застосовувати під час роботи з подружжям: проєктивні методики «Малюнок людини», «Сімейні очікування», «Ідеальний чоловік (дружина)»

та ін..

Тема 8. Використання психотехнік у сімейному консультуванні

Техніки нестандартного та неманіпулятивного підходу; адлеріанський підхід щодо черговості народження; роль психодрами в сімейному консультуванні.

Тема 9. Проблема взаєморозуміння між подружжям

Основні прояви непорозуміння між подружжям та причини відсутності взаєморозуміння у сім'ї; шляхи розв'язання проблеми відсутності взаєморозуміння між чоловіком та дружиною.

Тема 10. Проблема несумісності у подружніх стосунках.

Особливості сімейного консультування з проблем несумісності подружжя. Прояви несумісності характерів та звичок чоловіка і дружини; причини розходження у поглядах подружжя на життя, виховання дітей, сімейні взаємовідношення.

Тема 11. Сімейне консультування з проблем ревнощів та зради.

Основні причини охолодження сімейних стосунків, причини зради чоловіка або дружини. Етапи роботи з подружжям та етапи роботи з одним із подружжя.

Тема 12. Особливості консультування при розлученні

Основні причини розлучення; стадії розлучення; особливості роботи з дітьми, які переживають розлучення батьків. Специфіка роботи сімейного консультанта з подружжям в стадії розлучення.

Рекомендована література:

1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – К.: Укртехпресс, 1997. – 215с.
2. Бодалев А.А., Столин В.В. Семья в психологической консультации. Опыт и проблемы психологического консультирования. Москва, 1989.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї. – Київ, 2001.
4. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии. – К., 1999.
5. Васьковская С.В., Горноста́й П.П. Психологическое консультирование: ситуационные задачи. – К.: Выща шк., 1996.
6. Вачков И. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учеб. пособие. – М., 1999.
7. Диагностика семьи. Методики и тесты. Под ред. Райгородского Д.Я. – Самара, 2004.
8. Копьев А.Ф. Индивидуальное психологическое консультирование в контексте семейной теории // Вопросы психологии, 1986, № 4.
9. Кочунас Р. Основы психологического консультирования. – М., 1999.
10. Малкина – Пых И.Г. Возрастные кризисы. – М.: Эксмо, 2005.
11. Носс И.Н. Введение в технологию психодиагностики. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2003.
12. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М.: Прогрес, 1994. – 480с.
13. Черников А. Системная семейная психотерапия. - Санкт-Петербург, 2001.
14. Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування. - Львів, 2004.
15. Эйдемиллер Э.Г. Методы семейной диагностики и психотерапии: Метод. пособие. – М.: Фолиум, 1996.
16. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В.В. Психология и психотерапия семьи.–СПб., 1999
Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В.В. Семейная психотерапия. – Л.: Медицина, 1990.

«Соціально-психологічна допомога клієнтам в різних професійних сферах діяльності»

Тема 1. Соціально-психологічна допомога: поняття, історія та розвиток.

Загальна проблематика, категорії населення, які потребують соціально-психологічної допомоги. Особливості професійної та непрофесійної соціально-психологічної допомоги. Види спеціалізованої психологічної допомоги. Основні концепції соціально-психологічної допомоги.

Тема 2. Організація надання соціально-психологічної допомоги клієнтам в різних професійних сферах діяльності.

Психологічні служби: сутність, напрями, цілі, завдання, функції діяльності, особливості функціонування в різних професійних галузях. Галузеві психологічні служби.

Тема 3. Особистість як суб'єкт соціально-психологічної допомоги.

Особистість клієнта у складних життєвих обставинах (СЖО): загальні характеристики, індивідуально-психологічні особливості, психологічні захисти та поведінкові стратегії. Консультант у процесі соціально-психологічної допомоги: основні вимоги до професійної підготовки, завдання та рольові функції, етичні норми та принципи надання допомоги. Професійна деформація та професійне вигорання представників допомагаючих професій та їх профілактика.

Тема 4. Основні форми та методи надання соціально-психологічної допомоги.

Соціальна та психологічна складові соціально-психологічної допомоги: стратегії і тактики кризового консультування. Соціально-психологічний супровід, соціально-педагогічний патронаж, соціальна опіка та піклування та інші форми соціально-психологічної допомоги. Методи психологічного впливу на клієнта в різних ситуаціях соціально-психологічної допомоги: інформування, наснаження, переконання, тиск, навіювання, маніпулювання тощо.

Рекомендована література

1. Айві Ален. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. О. Абесонової. — Навчальний посібник. — К.: Сфера, 1998.— 342 с.
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика: (Учеб. пособие для студентов ст. курсов психол. фак. и отд-ний ун-тов). - К.: Укртехпрес, 1997. - 216 с.
3. Грановская Р.М. Психология в примерах и притчах / Р.М.Грановская. – 2-е узд., испр. И доп. –СПб.: Речь, 2012. – 279 с.
4. Зверева І.Д., Кияниця З.П., Кузьмінський в.О., Петрочко Ж.В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч.посіб.: у 2-х част. – К.: Задруга, 2011. – Част.1. – 224 с.
5. Панок В.Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.
6. Психолого-педагогічна реабілітація дітей, вилучених із сільськогосподарської праці. / За ред..О.П.Петрашук та І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 228 с.
7. Роджерс К. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы. М.: ЭКСМО-пресс, 2000, с. 264.
8. Роджерс К. Консультирование и психотерапия: Новейшие подходы в области практической работы. М.: ЭКСМО-ПРЕСС, 2000, с. 41.
9. Соціальна і психологічна допомога населенню, що постраждало від техногенних катастроф (за матеріалами Чорнобильської катастрофи). Посібник. / за ред..Панка В.Г., 1997 – 179 с.

10. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів: Навч.-метод. посібник. / За редакцією К.Б.Левченко, І.М.Трубавіної, і.І.Цушка. – К.: ФОП «Чальцев», 2008. – 384 с.

«Психологічні основи Паблік Рілейшнз»

Тема 1. Загально-психологічні основи ПР-діяльності.

Аналіз ключових категорій ПР: відносини, спілкування, інтерес, взаєморозуміння, конфлікт. Формування позитивного ставлення на основі позитивного досвіду спілкування та взаємодії. Кероване спілкування як ключовий компонент ПР-діяльності. Моделі ПР-комунікацій та їх психологічні характеристики. Психологічні характеристики принципів ПР-діяльності.

Тема 2. Психологія позитивного іміджу організації.

Імідж як психологічна ПР-категорія. Поняття стереотипу у конструюванні іміджу. Основні характеристики іміджу як психічного образу, його види та функції. Типології іміджу. Імідж організації: базові структурні моделі. Психологічні рекомендації щодо формування позитивного іміджу організації. Умови та фактори створення ефективних характеристик іміджу.

Тема 3. Різновиди іміджу пов'язані із специфікою ПР-об'єкта.

Гендерні особливості іміджу лідера чи керівника. Етнопсихологічні особливості політичного іміджу. Специфіка формування іміджу території. Імідж політичних партій: моделі, символічний ряд, методи оцінки ефективності.

Тема 4. Загальні характеристики політичного іміджу.

Особливості створення політичного іміджу. Загальні вимоги до створення позитивного політичного іміджу. Фактори впливу на формування привабливого політичного іміджу: особистість політика; взаємодія зі ЗМІ, історичні події та труднощі, з якими стикався політичний лідер.

Тема 5. Психологічні технології створення ефективного політичного іміджу.

Формування іміджу спираючись на «ідеальний образ» кандидата. Сценарний підхід (формування «ряду подій та сюжетів»). Використання соціально-психологічних феноменів «контрасту та подібності». Використання деяких закономірностей соціальної перцепції. Використання вербальних та лінгвістичних прийомів.

Тема 6. Психологічні моделі політичного іміджу.

Загальні вимоги до створення моделі політичного іміджу. Основні компоненти побудови психологічних моделей політичного іміджу. Переваги та недоліки застосування різних психологічних моделей політичного іміджу в конкретних умовах. Техніки та прийоми побудови різних психологічних моделей та оцінка їх ефективності.

Тема 7. «Паблік рілейшнз» як особливий вид управління.

ПР-структура в системі управління: цілі, функції, засоби. Принципи системного підходу в ПР як особливому виді управління. Загальні характеристики об'єктів управління в ПР. Психологічні характеристики стилів ПР управління.

Тема 8. Технології Паблік рілейшнз.

Сутність і структура гуманітарних технологій, що використовуються в паблік рілейшнз. Види технологій по функціях. Види технологій по використовуваних галузях знань. Види технологій з дотримання норм етики та законодавства. Спеціальні різновиди технологій (маніпулятивні,

НЛП-технології, технології медіації та фасилітації).

Рекомендована література

1. Абельмас Н. Универсальный справочник по Паблик Рилейшнз / Н.Абельмас. - М. : Феникс, 2008. – 237с.
2. Балабанова Л.В. Паблік рилейшнз: Навч. посіб. / Л.В.Балабанова, К.В.Савельева. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 528с.
3. Барежев В.А. Организация и проведение PR-кампании. Краткий курс / В.А Барежев, А.А.Малькевич. - СПб. : ПИТЕР, 2010. – 176с.
4. Богданов Е.Н.. Психологические основы «Паблік рилейшнз»: Учебное пособие. Изд.-2-е. / Е.Н.Богданов, В.Г.Зазыкин.- СПб. : ПИТЕР, 2004. -208с.
5. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. / Г.Г.Почепцов. – К. : Т-во «Знання», 2006. – 327с.
6. Семечкин Н.И. Психология социального влияния. – СПб.: Речь, 2004. – 304 с., илл.
7. Чалдини Р. Психология влияния. – СПб.:Питер, 2006. – 288 с.: ил. – (серия «Мастера психологии»).
8. Чумиков А.Н. Связи с общественностью: учебное пособие. – М.: Издательство "Дело", - 2000, 271 с.

РОЗДІЛ 3.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Комплексний кваліфікаційний екзамен

КРИТЕРІЇ

оцінювання завдань в середовищі системи дистанційного навчання Moodle

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей випускника	
		на тестові завдання	на завдання практичного змісту
Низький	0 - 34 бали	Безпомилково виконано 0 – 5 завдань	У випускника недостатньо розвинуті логічні та аналітичні

			уміння, уміння узагальнення.
Задовільний	35 - 59 балів	Безпомилково виконано 6 – 12 завдань	Випускник проаналізував причини виникнення ситуації, однак не зміг чітко сформулювати методи її вирішення.
Достатній	60 - 89 балів	Безпомилково виконано 13 – 20 завдань	Відповідь розгорнуто в цілому правильно, але наявні окремі неточності у визначенні методів розв'язання проблемної ситуації.
Високий	90 - 100 балів	Безпомилково виконано 21 – 25 завдань	Завдання вирішено правильно, відповідь розгорнута. Випускник показав розвинуті уміння аналізувати, обґрунтовувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки

Захист магістерської роботи

Оцінювання магістерської роботи проводиться за 100-бальною шкалою на

основі таких критеріїв:

з/п	Критерії оцінювання	Рівень відповідності до критерію (бали)			Максимальна кількість балів за критеріями
		<i>Низький</i>	<i>Середній</i>	<i>Високий</i>	
1.	Відповідність назви змісту роботи	0-1	2-3	4-5	5
2.	Актуальність дослідження	0-3	4-7	8-10	10
3.	Наукова новизна отриманих результатів	0-3	4-7	8-10	10
4.	Практична значущість роботи	0-3	4-7	8-10	10
5.	Використання термінологічного апарату	0-1	2-3	4-5	5
6.	Використання фахової літератури	0-1	2-3	4-5	5
7.	Узагальнення здобутків психологічної теорії та практики	0-3	4-7	8-10	10

8.	Обґрунтованість стратегії дослідження	0-3	4-7	8-10	10
9.	Логічність викладу матеріалу	0-3	4-7	8-10	10
10.	Обґрунтованість висновків	0-3	4-7	8-10	10
11.	Оформлення роботи	0-1	2-3	4-5	5
12.	Компетентність у відповідях на запитання при захисті результатів дослідження	0-3	4-7	8-10	10
Разом:					100

Орієнтовні критерії оцінювання:

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо у магістерській роботі обґрунтовано актуальність теми; тему розкрито повністю; робота містить елементи наукової новизни, має теоретичне й практичне значення; доповідь на захисті є логічною, змістовною, проголошена з вільним оперуванням професійною термінологією; відгук і рецензія позитивні; відповіді на запитання вичерпні й переконливі; робота повністю відповідає встановленим вимогам.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо тема роботи практично розкрита, але наявні певні недоліки, які не мають істотного значення; у теоретичній частині поверхнево проаналізовано літературні джерела, новизна та практичне значення представлені не зовсім чітко; висновки не є переконливими; є окремі зауваження в рецензіях та відгуку наукового керівника; доповідь студента на захисті побудована логічно, проголошена з вільним оперуванням матеріалу, відповіді на запитання переважно вичерпні й переконливі; робота оформлена в межах встановлених вимог.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо тема роботи в основному розкрита, але мають місце певні недоліки змістового характеру; нечітко сформульовані мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; не обґрунтовано вибір методик емпіричного дослідження; його результати представлені описово і не проаналізовані на достатньому рівні; висновки й пропозиції, що містяться в роботі не обґрунтовані; рецензії й відгук наукового керівника містять окремі зауваження, які не отримали пояснення; доповідь прочитана за текстом, або підготовлена невдало; не всі відповіді на запитання одержали належної аргументації; є зауваження щодо оформлення роботи.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо в роботі відсутній ґрунтовний огляд літературних джерел; розділи не узгоджені між собою; відсутнє власне емпіричне дослідження магістранта; не зазначена позиція автора; мають місце суттєві недоліки в оформленні роботи; виступ на захисті свідчить про слабку орієнтацію в досліджуваній проблемі.

Аналіз виконаних та захищених магістерських робіт на факультеті дає можливість виділити *типові помилки*, зокрема:

- зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи;
- тема не розкрита повністю або частково;
- розділи, підрозділи і пункти не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта й предмета;
- мета сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження;
- автор не виявив самостійності, робота включає елементи плагіату;
- огляд теоретичної та емпіричної літератури з теми має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми;
- не розкрито в повному обсязі зміст та організацію власного емпіричного дослідження;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням;
- неправильно оформлені посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- список використаних джерел подається без дотримання вимог;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам; робота виконана неохайно, з помилками.

Рішення щодо оцінки захисту магістерської роботи приймається на закритому засіданні кваліфікаційної комісії, результат оголошується після затвердження протоколу головою комісії. Випускники магістратури, які за підсумками навчання отримали диплом з відзнакою, можуть рекомендуватися Державною екзаменаційною комісією та Вченою радою факультету для вступу до аспірантури.

Магістри, які виконали наукову роботу, але одержали під час захисту оцінку "незадовільно", отримують довідку встановленого Міністерством освіти і науки України

зразка, їм надається право повторного захисту магістерської роботи протягом одного року. При повторному захисті необхідним є проведення нового рецензування. Щодо останнього комісія виносить відповідне рішення і фіксує його протокольно. Рішення комісії є остаточним і оскарженню не підлягає.

Секретар комісії після захисту здає магістерські роботи до архіву кафедри, на якій вони виконувалися, де вони реєструються і зберігаються у фонді магістерських робіт протягом 5 років. За магістерськими роботами зберігається статус авторського права.